

POTĘGA OBRAZU W NARRACJI

Czas trwania zajęć

- 90 minut

Wiek

- 11–14 lat

Metody pracy

- dyskusja
- praca w grupach
- pogadanka
- praca z materiałem zdjęciowym

Materiały

- zdjęcia ze strony National Geographic, www.photoark.pl
- [esej zdjęciowy Ami Vitale](#)
- [film „Grizzly, wilki i koala: fotografia zwierząt zagrożonych”](#) (w języku angielskim)
- [film „Ocalić zwierzęta dzięki fotografii”](#) (w języku angielskim)
- długopisy i ołówki
- karteczki samoprzylepne
- papier

Wymagania techniczne

- dostęp do Internetu (opcjonalnie)
- komputer, rzutnik i głośniki

W jaki sposób narratorzy wykorzystują obrazy, żeby poruszyć publiczność?

Podczas zajęć uczniowie poznają rolę obrazu w narracji. Oglądają galerię zdjęć Photo Ark, zastanawiając się, jakich emocji doświadczają. Potem piszą wypracowanie inspirowane zdjęciami zwierząt, które widzieli.

Przygotowanie

- Powieś wydrukowane zdjęcia na ścianach. Upewnij się, że jest wystarczająco dużo miejsca, żeby wszyscy uczniowie mogli swobodnie podejść do każdego z nich.

Cele lekcji

Uczeń:

- zastanawia się nad potęgą fotografii – nad tym, że zdjęcia wywołują w nas emocje i sprawiają, iż zaczynamy się bardziej angażować w poruszany problem,
- wyjaśnia, jaką rolę odgrywają obrazy w narracji,
- interpretuje informacje przekazywane na zdjęciach i w filmach.

Zdobywane umiejętności:

- refleksyjne i krytyczne odbieranie tekstu i obrazu,
- zrozumienie kontekstu, interpretacja i ewaluacja tekstu i obrazu,
- dostosowanie języka mówionego i pisanego w celu efektywnej komunikacji.

Rady i modyfikacje

1. Jeśli nie masz możliwości wydrukowania kolorowych zdjęć Joela Sartore'a i stworzenia prawdziwej galerii dla uczniów, pokaż dzieciom zdjęcia, korzystając z rzutnika. Zatrzymaj się przy każdym z nich dostatecznie długo, żeby uczniowie mogli zapisać uczucia, jakie im towarzyszą. Przygotuj kartę pracy z nazwami gatunków zwierząt w kolejności, w jakiej będziesz je prezentować i poproś dzieci, żeby zapisywały swoje emocje przy odpowiednich nazwach.
2. Jeśli masz dostęp do kilku laptopów lub tabletów, wyświetl na nich fotografie z Photo Ark i przygotuj biurka tak, żeby uczniowie mogli zostawiać karteczki z odpowiedziami przy konkretnych urządzeniach.

Przebieg lekcji**1. Do czego służy narracja**

- Zaczynaj lekcję od pytania: *Po co ludzie opowiadają sobie historie?* Poproś uczniów, żeby dobrali się w pary i porozmawiali o możliwych odpowiedziach. Po kilku minutach zachęć ich, żeby podzielili się swoimi pomysłami ze wszystkimi. Możesz im zadać pytania pomocnicze:
 - *W jaki sposób można opowiadać historie?* (Narratorzy posługują się nie tylko mową i pismem, ale także obrazami, takimi jak rysunki lub fotografie).
 - *Jakimi metodami może posłużyć się narrator, żeby wzbudzić emo-*

cje u swoich słuchaczy lub zmotywować ich do działania? (Możliwe odpowiedzi: narrator może posłużyć się obrazami, przykładami z własnego doświadczenia, osobistymi anegdotami. Może poprosić słuchaczy, żeby spróbowali postawić się w roli bohatera opowieści).

2. Fotografie w procesie narracji

- Poproś uczniów, żeby podnieśli rękę, jeśli zgadzają się ze stwierdzeniem, że narracja to słowa. Spytaj, czy znają przykłady opowieści, w których nie ma słów. (Odpowiedzi mogą być różne: film bez dialogów/narracji, kolekcja zdjęć, które opowiadają jakąś historię, taniec, muzyka).
- Poproś uczniów, aby wyjaśnili, co rozumieją przez stwierdzenie: „Jedno zdjęcie znaczy więcej niż tysiąc słów”.
- Wyjaśnij uczniom, że są autorzy, którzy posługują się zdjęciami, żeby opowiadać historie.
- Pokaż dzieciom esej zdjęciowy Ami Vitale (<http://www.amivitale.com/photo-story/montana-ranching/>) i poproś, żeby zastanowiły się nad pytaniami:
 - *Jaką historię opowiada nam ten cykl zdjęć?*
 - *Czy jest tu tylko jedna opowieść, czy może więcej?*
 - *Co zyskuje historia Ami na tym, że jest przedstawiona wyłącznie za pomocą zdjęć?*
 - *Czy byłaby inna, gdyby autorka posłużyła się słowami zamiast zdjęć?*
 - *Czy jej historia byłaby pełniejsza, gdyby została przedstawiona zarówno za pomocą słów, jak i zdjęć?*

3. Filmy z udziałem Joela Sartore'a (w języku angielskim)

- Zanim rozpocznieś projekcję filmu „Grizzly, wilki i koala: fotografia zwierząt zagrożonych” (<https://www.youtube.com/watch?v=cdFaRu6gZFY>),

wyjaśnij uczniom, że Joel Sartore jest fotografem „National Geographic”. Poproś, żeby podczas oglądania filmu uczniowie zastanowili się nad zagadnieniami:

- *W jaki sposób dobre zdjęcia mogą pomóc w walce o życie zagrożonych gatunków?* (Dobrze zrobione zdjęcia są interesujące, dzięki nim ludzie zaczynają zadawać pytania i przejmują się losem zwierząt. Widząc zwierzaki, zaczynają ich problem traktować bardziej osobiście).
- *Dlaczego Joel Sartore posługuje się zdjęciami w swojej narracji?* (Uważa, że dzięki nim ludzie czują większą empatię w stosunku do zwierząt. To z kolei sprawia, że chcą im pomagać i wprowadzać pozytywne zmiany – na przykład rząd w Australii przegłosował ustawę dotyczącą ochrony niedźwiedzi koala).
- Nie szkodzi, jeśli uczniowie nie zrozumieją wszystkiego, co Joel Sartore mówi. Ogólny sens prezentacji będą mogli wywnioskować ze zdjęć i reakcji publiczności w filmie. Przekonają się, że poruszające zdjęcia komunikują wiele, rekompensując nawet bariery językowe.
- Po filmie poproś uczniów, żeby w parach przedyskutowali swoje pomysły.
- Przed projekcją drugiego filmu „Ocalić zwierzęta dzięki fotografii” (<https://www.youtube.com/watch?v=InTpZhbvscg>), wyjaśnij, że Joel Sartore pracuje nad projektem o nazwie Photo Ark. Fotografuje zwierzęta, które są przedstawicielami gatunków zagrożonych. Poproś, żeby oglądając ten film, uczniowie postarali się odpowiedzieć na pytania:
 - *Jaki cel miał Sartore, tworząc Photo Ark?* (Photo Ark to galeria portretów zwierząt z gatunków zagrożonych, swoista dokumentacja ich istnienia dla następnych pokoleń. Sartore chce, żeby ludzie przejęli się ich losem, zanim będzie za późno).
 - *Jakimi technikami posługuje się Joel Sartore, żeby wzbudzić zainteresowanie publiczności? Dlaczego chce je wzbudzić?* (Sartore fotografuje zwierzęta na czarnym lub białym tle, żeby nic nie odciągało

uwagi od samych bohaterów. Chce, żeby ludzie zaczęli przejmować się problemem, jakim jest wymieranie gatunków).

- Po obejrzeniu filmu poproś klasę o przedyskutowanie tych zagadnień; niech uczniowie zwrócą szczególną uwagę na rolę zdjęć w narracji Sartore’a.

4. *Emocje towarzyszące oglądaniu galerii zdjęć Joela Sartore’a*

- Poproś uczniów, żeby przeszli się wokół sali i obejrzeli rozwieszone zdjęcia z projektu Photo Ark Joela Sartore’a. Każdemu uczniowi daj kilka samoprzylepnych kartek i poproś, żeby przy każdym zdjęciu zatrzymał się i napisał lub narysował, co czuje. Zachęć uczniów, by po zapisaniu swoich reakcji, emocji i pytań zostawili karteczkę przy danym zdjęciu. Kiedy już wszyscy zobaczą wszystkie zdjęcia, poproś, żeby podzielił się z innymi swoimi odczuciami, a także – żeby skomentowali to, co zobaczyli na karteczkach zostawionych przy fotografiach przez swoich poprzedników.

5. *Wypracowanie zainspirowane jednym ze zdjęć z projektu Photo Ark*

- Poproś uczniów, żeby wybrali teraz jedno zdjęcie, które wywarło na nich największe wrażenie i napisali krótki esej, w którym zawrą odpowiedzi na następujące pytania:
 - *Dlaczego akurat to zdjęcie cię zainteresowało?*
 - *Jaką historię przedstawia? W jaki sposób jest ona przekazana? Dlaczego?*
 - *Celem projektu Photo Ark jest inspirowanie ludzi i wzbudzenie w nich poczucia, że te zwierzęta potrzebują naszej pomocy. W jaki sposób przemawia do ciebie to konkretne zdjęcie?*

6. *„Pytanie na pożegnanie”*

- Kiedy uczniowie będą już kończyć swoje wypracowania, daj każdemu kartkę papieru i poproś, żeby przy pomocy jednego/dwóch zdań odpo-

wiedział na pytanie: W jaki sposób narratorzy używają obrazów, żeby wywołać reakcję odbiorcy?

Dalsza nauka

- Rozłóż zadanie napisania wypracowania na kilka kolejnych dni, uwzględniając brudnopis (wstępną wersję), samodzielną korektę, wzajemną korektę oraz ostateczną wersję.

kontekst

Interakcja zwierząt z ich środowiskiem naturalnym sprawia, że życie na naszej planecie toczy się dalej. Jednak sporej rzeszy gatunków na Ziemi nie zostało już wiele czasu.

„National Geographic” i fotograf Joel Sartore starają się znaleźć rozwiązanie dla tego problemu.

Photo Ark to projekt mający na celu stworzenie portretów wszystkich gatunków zwierząt na Ziemi. Joel Sartore, fotograf „National Geographic”, zainicjował ten projekt w swoim rodzinnym mieście Lincoln w Nebrasce. Do tej pory udało mu się odwiedzić ponad 40 krajów i wykonać ponad 6 000 unikalnych portretów, które stanowią swoistą dokumentację tego, jak bardzo zróżnicowana jest fauna świata. Większość zwierząt sfotografowana jest na jednolitym, białym lub czarnym tle. Małe czy duże, każde zwierzę traktowane jest z takim samym szacunkiem i sympatią. W efekcie możemy podziwiać nie tylko oszałamiająco piękne, ale też osobiste i poruszające portrety. „Ludzie szukają kontaktu wzrokowego”, wyjaśnia Sartore. „To on sprawia, że zatrzymujemy się przy danym zdjęciu... wywołuje empatię i chęć niesienia pomocy.”

Szacuje się, że ten wielowymiarowy projekt zaowocuje blisko 12 tysiącami zdjęć. Będzie to nie tylko dokumentacja potwierdzająca istnienie wszystkich uwiecznionych na zdjęciach zwierząt, lecz jednocześnie wezwanie, byśmy spieszyli im na ratunek.

Odwiedź stronę www.photoark.pl, żeby dowiedzieć się więcej na temat projektu i jego twórcy.

słowniczek najważniejszych pojęć

Słowo	Część mowy	Definicja
niewola	rzeczownik	Sytuacja, gdy człowiek lub zwierzę jest pozbawiony wolności.
ochrona środowiska	rzeczownik	Ochrona wszystkich składników przyrody przed niekorzystnym wpływem działalności człowieka oraz ich właściwe wykorzystywanie.
gatunek	rzeczownik	Grupa podobnych organizmów, które mogą się ze sobą rozmnażać i wydawać płodne potomstwo.
gatunek zagrożony	rzeczownik i przymiotnik	Gatunek zagrożony wyginięciem.
gatunek wymarły	rzeczownik i przymiotnik	Gatunek, który wyginął z przyczyn naturalnych lub w wyniku działalności człowieka.
ssak	rzeczownik	Zwierzę, które po urodzeniu żywi się mlekiem matki.
fotografia	rzeczownik	Sztuka i nauka zajmująca się wytwarzaniem ruchomych lub nieruchomych obrazów za pomocą chemicznej reakcji światła na światłoczułej powierzchni.

Ciekawe artykuły (w języku angielskim):

- Joel Sartore, fotograf: <http://www.nationalgeographic.com/explorers/bios/joel-sartore/>
- Photo Ark, najnowsze zdjęcia: <https://www.nationalgeographic.org/projects/photo-ark/updates/>
- Photo Ark: <https://www.theguardian.com/environment/2016/jan/07/photo-ark-wildlife-facing-extinction>

Źródło: NatGeoEd.org/PhotoArk

Autor: Jessica Shea

Redaktor naczelna: Elaine Larson, National Geographic Society

Redaktor: Corinne Rucker, National Geographic Society

Redaktor merytoryczny: Bob Connely

Wydawca: Jordan Lim, National Geographic Society

Tłumaczenie: Małgorzata Kicana